

Suomen monet lait edellyttävät, että päätöksenteossa huomioidaan ennakolta vaikutukset kuntalaisten hyvinvointiin, terveyteen, tasa-arvoon, ympäristöön ja talouteen.

Näitä painavia lakeja ovat mm.

Terveydenhuoltolaki 1326/2010 (11 §)

Laki ympäristövaikutusten arviointi- menettelystä 252/2017

Maankäyttö- ja rakennuslaki 204/2015 (9 §)

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (7 § ja 8 §)

Maakuntalaki (6 § ja 35 §)

Vaikutusten arvioinnin hyötyjä voidaan tarkastella

Valmistelijoiden näkökulmasta:

- valmistelu on avoimempaa ja järjestelmällisempää
- yhteistyö vahvistuu ja jakaantuu
- palvelualueiden välinen keskustelu lisääntyy
- yhteys kuntastrategiaan kirkastuu

Päätöksentekijöiden näkökulmasta:

- Päätösvaihtoehdot tuodaan avoimesti esiin, jolloin vertailu helpottuu
- Yhteistyö ja osallisuus valmistelussa lisääntyy
- Päätökset ovat vahvemmin punnittuja ja perusteltuja
- vastuunjako on selkeämpää
- Päätökset ovat kestävämpiä ja vaikuttavampia

Kuntalaisten näkökulmasta:

- Päätösten vaikutukset kuntalaisiin ja heidän hyvinvointiinsa on pohdittu
- Päätösten vaikuttavuus lisääntyy
- Päätösten avoimuus kasvaa
- Osallisuus vahvistuu luoden luottamusta

Valtuustoaloitteenani esitän, että Hailuodon kunnassa laaditaan ohjeet ja lomake päätösvaikutusten arvioinnille ja otetaan käyttöön pysyvä toimintatapa, jonka mukaisesti valtuustolle, kunnanhallitukselle ja lautakunnille tehtävät esitykset sisältävät ennakoarvioinnin (EVA).

Tämä tarkoittaa, että esityksiin liitetään jo valmisteluvaiheessa (Dynasty) arvio päätöksen vaikutuksista: kuntalaisten terveyteen ja hyvinvointiin, taloudellisiin vaikutuksiin, tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen, ympäristöön ja elinoloihin.

Kun arvioimme vaikutuksia monipuolisesti ja avoimesti, voimme nähdä toistemme näkökulmat paremmin. Silloin on helpompi löytää yhteisiä ratkaisuja, sellaisia, jotka luovat siltoja, eivät erottele vaan yhdistävät.

Hailuoto 18. 8. 2026

Pirkko Rantasuo
Valtuutettu, SDP